

פחד דוד

פרשת
כי תבוא
י"ח אלול
תשע"ד

733

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלו"ב רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלו"ב רבי חיים פינטו זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

לשמחה בקיום המצוות יש ערך עליון

הנאמר 'גילו ברעדה' משמע שהשמחה צריכה להיות מלווה ברצינות ובכבוד ראש, על מנת שאותה שמחה תישמר ברמתה הנכונה והראויה, וחלילה לא תיהפך לליצנות וקלות ראש.

ביום ראש השנה עם ישראל עובר תחת עינו הפקוחה של הבורא יתברך 'כבדת רועה עדרו' (יחזקאל לד, יב, מוסף ר"ה, פיוט 'ונתנה נוקף'), ועליו לתת דין וחשבון על כל מעשיו בשנה שחלפה. מכיון שאנו יודעים ומאמינים שהקב"ה מולך עלינו במלכות של חסד, על כן שמחים אנו שהקב"ה הוא זה המולך עלינו בחן וברחמים. כמו כן בימי הרחמים והסליחות נמצא הקב"ה בקרבה יתירה אל בניו, ומשום קרבה זו אנו שמחים ועוזרים כאותו בן השמח שאביו בא לבקרו ולהיות עימו. עם זאת, בראש השנה הקב"ה דן אותנו, ודין מעיקרו הינו זמן של יראה ופחד. ומשום אימת הדין שמחתנו מעורבת ברעדה ובתפילה שמידת הרחמים אכן תגבר על מידת הדין, ונזכה להיכתב ולהיחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום.

המתבונן יראה שנאמר בפסוק (דברים כח, מז) "תחת אשר לא עבדת" וגו' ולא כתוב 'בעבור שלא עבדת את ה', או 'משום שלא עבדת את ה' וכו'. ונראה לבאר את המילה 'תחת', שבזמן שאדם אינו מצוי בשמחה, הוא מוריד את עצמו ממעלות התורה והיראה - לתחתית המדרגה. לעומת זאת המילה 'אשר' עולה בהיפוך אותיות כנגד המילה הראש. ללמדנו שכאשר אנו מצויים בשמחה, אותה שמחה מעלה ומקדמת אותנו לראש.

כמו כן נראה להוסיף ולומר שהראש הינו אחד האיברים החשובים ביותר בגופו של האדם, כיון שבתוכו נמצא המח המופקד על כל פעילות התקינה של גוף האדם. ובזמן שאדם מצוי בשמחה, מוחו מתעורר לחיים ומזרז אותו לקיום מצוות ה', אך בזמן שהשמחה נעדרת מהאדם ובמקומה מתלששים עליו העצבות והייאוש, ראשו מפסיק לתפקד, ומדרדר הוא מטה מטה בבחינת "תחת".

מענין זה ראוי לציין שגדולי הרופאים והחוקרים הוכיחו באופן מדעי שבכוח השמחה לרפא את האדם מחולי, היות והאדם מורכב מגוף ומנפש יחדיו, כאשר הגוף והנפש קשורים זה לזה ומשפיעים אחד על השני. ואכן מעידים הרופאים שנוכחו הם לראות בעיניהם שחולים אשר היו מלאים בשמחה ובתקווה, הצליחו להתגבר על חוליים ביתר קלות ומהירות, לעומת חולים שהיו מדוכדכים ממצבם ושקעו בתהומות הייאוש, שקשה היה להם עד מאוד להירפא ממחלתם ולהתגבר על הקושי בו היו נתונים.

הנה התורה ומצוותיה הינן סם מרפא לגופו החומרי של האדם, ועל מנת שגופנו יוכל להתקיים בשלום ובטח בעולם הזה, בו הסכנות אורבות לנו מכל פינה, העניק לנו הקב"ה עול תורה ומצוות שעל ידו נוכל לשרוד את קשיי החיים, להתגבר עליהם ולהתקדם הלאה והלאה בעבודת ה'. ועל מנת שנוכל להפיק את מירב התועלת מאותו סם מרפא שהוא התורה הקדושה, טוב יהיה אם נבחר לנו את דרך השמחה אשר מעוררת את האדם לידי קיום התורה ומצוותיה ביתר חשק והתלהבות, וכך מביאה מזור ומרפא על יושבי העולם.

"תחת אשר לא עבדת את ה' א-להיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל". (דברים כח, מז)

בעלי המוסר אומרים (עי חרדים הקדמה ז) שהשמחה הינה היסוד ללימוד התורה וקיום מצוותיה, היות והשמחה מעניקה לאדם מרץ והתלהבות לקיום דבר ה'. ובהעדר השמחה, האדם אינו מזדרז לקיים את דבר ה', ואף מה שכבר עושה, הרי הוא כמי שכפאו שד. ואך פשוט הוא שבזמן שאדם שמח ורוחו טובה עליו, הרי פעולותיו נעשות ביתר חשק והתלהבות, ואינו חש את כובד משא המצוות על כתפיו. לעומת זאת אדם שרוחו קשה עליו והוא נעדר שמחת חיים, הרי כל קושי קטן נראה בעיניו גדול פי כמה וכמה, על כן אף קיום מצוות שלעיתים דורשות הקרבה ומסירות נפש, נראה בעיניו קשה ומאיים, ולפיכך משתמט הוא מחובתו לקיים את ציווי ה'.

ומשום כך רגילים לומר (ר' נחמן מברסלב בליקוטי מוהר"ן מהדורא בתרא סימן כד) 'מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד'. ולא מצינו שאומרים 'טוב לו לאדם להיות בשמחה', או 'ראוי לו לאדם להיות בשמחה' וכיוצא בזה, אלא מאמר זה נתייחד במילה 'מצוה'. ויש בזה ללמד שמציאות החיים מתוך שמחה, הינה בגדר מצוה של ממש, כיון שבזמן שאדם מצוי בשמחה, הרי הוא מקיים את מצוות ה' בהתלהבות ובאופן מושלם, וכך נמצא שהשמחה היתה המצוה הראשונה שהובילה אותו לקיום שאר המצוות בבחינת 'מצוה גוררת מצוה'.

כמו כן אומרים 'מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד', כל הזמן, ללא יוצא מן הכלל. ובהיות והשמחה מביאה את האדם לידי קיום מצוות באופן מושלם, לפיכך צריך הוא להימצא בשמחה תמידית, כיון שגם הציווי לקיים מצוות ה' אינו בטל, והוא חל על האדם כל זמן שהוא חי על פני האדמה. ובהיות שהשמחה גורמת לקיום המצוות ביתר חשק והתלהבות, והמצוות מלוות את האדם כל ימי חייתו על פני האדמה, נמצא שהשמחה צריכה להתקיים ולחול על האדם כל זמן שהוא מצווה לקיים את המצוות, דהיינו תמיד, כל ימי חייו ושנותיו על פני האדמה.

חז"ל אומרים שבימי הרחמים והסליחות צריכים אנו להיות במצב של 'גילו ברעדה' (תהלים ב, יא). וקשה הוא, האם עלינו לשמוח או לפחד ולרעוד, ולכאורה שני מצבים אלו סותרים זה את זה ואינם יכולים לדור זה עם זה בכפיפה אחת.

ובכדי ליישב סתירה זו, נמשיל משל לקרובו של המלך שהוזמן להתארח על שולחנו של המלך ולסעוד עימו את סעודתו. לשמחתו של ידד המלך לא היה גבול, אך עם זאת שולבה השמחה ברצינות ובכבוד ראש בשל הידיעה שעליו להתנהג באופן ראוי ומכובד, שאינה דומה אכילה בין כותלי ביתו, לאכילה בארמון המלך. ובהגיע היום בו זכה הידיד לסעוד לצד המלך, לא היה גבול לאושרו. אך כל המביט בפניו יכול היה לזהות בקלות גם מתח וחשש האם הוא מכבד מספיק את המלך בהתנהגותו, האם הוא נוהג כפי שאכן ראוי לנוהג בבית המלך.

ולמעשה מצב בו היה נתון ידד המלך ממחיש את

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 18:14 | 18:29 | 18:20 | 18:31

מוצאי שבת 19:25 | 19:27 | 19:27 | 19:27

רבינו תם 20:05 | 20:02 | 20:04 | 20:05

הילולא דצדיקיא

יח - רבי עבדאללה סומך
מח"ס "זבחי צדק"

יט - רבי בכור אהרון אלנקווה
ראב"ד בירושלים

כ - רבי אליהו לאפיאן

כא - רבי יהונתן אייבשיץ
מח"ס "יערות דבש"

כב - רבי יהודה בן שמחון

כג - רבי אורי
"השרף מסטרעליסק"

כד - רבי ישראל מאיר הכהן
בעל ה"חפץ חיים"

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרת השבוע:

"קומי אורי". (ישעיה ס.)

הקשר לשבת: הפטרה זו היא אחת משבע שבתות של נחמה שמפטירין החל משבת שאחרי תשעה באב.

"להביא בניך מרחוק כספם וזהבם אתם לשם ה'

א-להיך ולקדוש ישראל כי פארך". (ישעיה ס. ט.)

הפסוק יובן על פי מה שאמרו חכמינו ז"ל על הפסוק "וכסף הרבתי לה וזהב עשו לבעל". על ידי שהרבה להם כסף וזהב בביזת מצרים והים, "וזהב עשו לבעל" - שעשו את העגל.

ולכן בא הכתוב להגיד את שבחם של ישראל:

"כספם וזהבם אתם לשם ה' אלקיך ולקדוש ישראל", ולא חלילה בבחינת "וישמן ישורן ויבעט".

(תנפה חיים)

"ושלמו ימי אבלך".

(ישעיה ס. כ.)

יש לפרש בדרך רמז שתיבת "ושלמו" היא מלשון "שלום".

וזאת על פי מה שנפסק בשלחן ערוך (יורה דעה סימן שפ"ה סעיף א'): "אבל אסור לשאול בשלום כל אדם כל שבעת הימים".

ולכן מבשר לנו כאן הכתוב "ושלמו ימי אבלך" - ימי האבלות יתהפכו להיות ימים של שלום, כיון שיקויים בנו הפסוק: "ובלע המות לנצח", ויוכלו לומר שלום בכל עת ובכל זמן.

(תורת הפרשה)

"ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר

מטעיי". (ישעיה ס. כא.)

יש לדקדק איך הכתוב אומר "לעולם ירשו ארץ", והרי רואים אנו שיש בקרבינו גם אנשים רשעים?

ויש ליישב על פי הידוע, שאם אין האדם הולך בדרך התורה, נשמתו תצטרך להתגלגל ולשוב לעולם הזה, עד שתבוא על תיקונה.

וזהו שאומר הכתוב: "ועמך כולם צדיקים". ואם תשאל והרי עינינו הראות שיש שאינם הגונים בקרב ישראל?

על זה משיב: "נצר מטעיי" - נצר אחד אני שותלו בעולם הזה [שיבוט בגלגול] כמה פעמים. ולכן כתוב "מטעיי" לשון רבים, שנוטע וחוזר ונוטע עד שיהיו מתוקנים.

(צוארי שלל)

במסילה נעלה

הבא ליטהר מסייעין לו

הייתי אובד עצות. לא ידעתי כיצד לפתוח עימם בדברים וכיצד לגרום להם להגיע לבסוף למהפך רוחני. לפיכך נשאתי תפילה קצרה בלבי שהקב"ה יעזור לי וישים בפי את המילים הנכונות שאומר להם.

פתאום, ללא כוונה נפלט מפי שמה של אישה מסוימת שהייתה אצלי באותו יום בבוקר, וביקשה ברכה לרפואתה השלימה. שמה היה שם ספרדי מובהק שקשה מאד לבטא אותו, אולם למרות זאת דווקא שמה נפלט מפי ממש בלי כוונה.

בני הזוג שישבו למולי התפלאו מאד - מדוע הרב מזכיר בפניהם דווקא את השם הזה? מהי כוונתו בכך?

חזרתי שוב על השם הקשה, ואז הבחנתי פתאום שהם התחילו לחשוש ולפחד מהיוצא מפי. לפיכך שאלתי אותם: "מדוע שם זה מפחיד אתכם?"

"אישה זו שהרב אמר את שמה ממררת לנו את חיינו כבר מספר שנים", אמרה האישה. "אנו סובלים ממנה קשות ויש לנו ממנה עוגמת נפש מרובה. אך כיצד ידע הרב שהיא מציקה לנו? כיצד ידע הרב לנקוב בשמה?" כך המשיכה האישה ושאלה.

מיד הבנתי שהייתה זו סייעתא דשמיא מיוחדת. הקב"ה ברוב רחמיו עזר לי לפתוח מסילות ללבם, ואם כן עלי לפעול כעת בדברי, ולנסות להשפיע עליהם לטובה.

"דעו לכם שאם תקבלו עליכם עול תורה, טהרת המשפחה ושמירת שבת - אני מבטיח לכם שאישה זו לעולם לא תוכל לפגוע בכם". כך אמרתי להם.

בני הזוג המופתעים מכל מהלך העניינים שמעו לעצתי, ולאחר ימים ספורים בא אלי אדון רוזנטל הי"ו וסיפר לי בהתפעלות שחל בהם שינוי עצום לטובה, וברוך ה' הם בהליך של תשובה.

שמחתי לשמוע על כך ושוב הודיתי לקב"ה על הסייעתא דשמיא המיוחדת ששלח לי בעת היותם אצלי, אשר גרמה להם לבסוף לשוב בהם מדרכם הרעה.

אחד האנשים הקרובים אלי במיוחד הוא אדון רוזנטל הי"ו, אשר מסייע לי רבות ותומך במוסדות הקדושים. הקב"ה ישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו ויצליח את כל דרכיו.

מידי שנה בשנה אנו נוסעים בחודש אלול, חודש הרחמים והסליחות, לקברי צדיקים באוקראינה, שם אנו אומרים סליחות ברוב עם ומבקשים ברכה והצלחה לשנה החדשה. לאחר מסע זה שנמשך מספר ימים, אנו ממשיכים להילולת הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א הנערכת בכ"ו באלול בעיר אסווריא שבמרוקו.

באחת השנים הצטרף אלינו למסע לאוקראינה גם מר רוזנטל. באמצע הדרך לפני שהגענו למחוז חפצנו שבאוקראינה, פנה אלי מר רוזנטל ואמר:

"כבוד הרב, ברוך ה' זכיתי לחזור בתשובה ואני שמח ומאושר מכך. אולם רציתי לבקש מכבוד הרב שיתפלל על קרובת משפחתי ועל בעלה שיזכו אף הם לשוב בתשובה". ואחר הוסיף וביקש שאעשה כל שביכולתי כדי לגרום להם לשוב למוטב.

מיד ברכתי את קרובי משפחתי שישונו בתשובה שלימה, ואמרתי לו שכאשר אפגוש אותם - אשמח לשוחח עימם ולנסות להשיבם למוטב, וה' יעזור וישים בפי את המילים הנכונות שתקבלנה על לבם, ודברי ישפיעו עליהם.

לאחר תקופה כשקיבלתי קהל באזור מגוריהם, אדון רוזנטל הכניס לחדרי את בני הזוג, קרובי משפחתי.

"לשם מה הגעתם הנה?" פניתי אליהם ושאלתי אותם כשישבו למולי.

"איננו יודעים לשם מה. אך אדון רוזנטל הפציר בנו להגיע, ולכן הגענו". ענו בני הזוג.

שאלתי אותם האם הכל בסדר בחיי היום יום שלהם, והם השיבו לי שהכל בסדר.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

לשון הרע על דומם

אסור לומר לשון הרע על חפצים של אדם אחר, במקום שהדבר מזיק לו, כגון לומר על סוחר שסחורתו גרועה.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

היכולת לעבוד את השי"ת בכל מצב

"תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב

ללב מרוב כל" (דברים כח, מז)

ארע פעם ובאה לפני אשה כבת שישים וחמש, ואמרה לי שאמנם היא שבה בתשובה לפני עשרים שנה, אך כיון שתשובתה של אז נעשתה מתוך יראה ופחד מן העונש, היא חוששת כל הזמן שאותו פחד שהיה קיים בה בעוצמה כה רבה בזמן תשובתה, יתערער בה, ובהעדר הפחד מה' היא תבוא לידי חטא.

אמרתי לאותה אשה שיראת ה' הינה אמצעי אשר על ידו ניתן לשוב בתשובה, אך אי אפשר לעבוד את ה' בשלימות רק על ידי מידת היראה.

ולכך כתבה התורה "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה", מלמד שישנה תביעה כלפי האדם לעבוד את בוראו מתוך שמחה גדולה, כי אם יעבדו רק מתוך יראה, הרי כשתתבטל היראה, תתבטל עימה אף עבודת ה'.

ומשמע שכשאדם עובד את בוראו מתוך שמחה והתלהבות, אזי גם בזמנים קשים אהבתו כלפי בוראו גדולה מעוצמת הקושי, עד שכבר אינו חש בקושי במלוא כאבו ועוזו, והוא ממשיך לעבוד את ה' במלוא הכוח.

וכגון זה כל אמא מטפלת בתינוקה במסירות נפש מתוך הקרבה עצומה, היות ואהבה גדולה ממלאת אותה כלפי תינוקה, ומכיון שכך, כל הקושי והטרחה מתגמדים אל מול האהבה העצומה שהיא חשה כלפי תינוקה.

הקב"ה ציוה לנו לחגוג את חג הסוכות לאחר יום הכיפורים, והסיבה לכך היא בהיות ויום הכיפורים מסוגל לעבודת ה' מתוך חיל ורעדה, אך כיון שעבודת ה' האמיתית נעשית מתוך שמחה ואהבה, ציונו הבורא לחוג לו את חג הסוכות שבו נאמר (שם טז, יד-טו) "ושמחת בחגך והיית אך שמח".

אם כן יש לנו להתעורר בעצמינו לעבוד את ה' מתוך שמחה ואהבה גדולה, כיון שזו הדרך אשר מעניקה אחיזה לאדם בעבודת ה' ונותנת בידו את היכולת לעבוד את ה' בכל עת ובכל מצב, אף בזמן שקשיים וצרות מתרגשים עליו, והבן.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". (כח. י)

גם זה הוא מכוון כנגד שמירת מצות לא תעשה.

כי כל זמן שהאדם שומר עצמו מהעבירות אין צלם א-להים עובר מעל פניו, וכל הנבראים אדם ובהמה מזדעזעים ממנו. מה שאין כן המתעב מעשיו מעבירים ממנו הצלם, וכמאמר קין (בראשית ד. יד) "והיה כל מוצאי יהרגני".

מן המעיין

"והשתחוית לפני ה' א-להיך". (כו. י)

מדוע המביא ביכורים צריך להשתחוות?

בספר "רינת יצחק" מביא את דברי הספרי בפרשת ואתחנן: כשנפטר יעקב אבינו מן העולם קרא להם לבניו והוכיחן וכו'. אמר להם שמא יש בלבכם מחלוקת על מי שאמר והיה העולם? אמרו לו אין בלבנו מחלוקת על מי שאמר והיה העולם". ע"ז הוא אומר וישתחו ישראל על ראש המטה, וכי על ראש המטה השתחוה? אלא שהודה ושיבח שלא יצא ממנו פסולת. ע"כ.

הרי לנו שהשתחויה באה במקום של הודאה, וכן מצינו באליעזר שהשתחוה כששמע בשורה טובה.

אף המביא ביכורים מודה שאינו כפוי טובה ומשבח את ה'. ולפיכך המביא ביכורים משתחוה - שבמעשה זה הוא גם מודה ומשבח את ה'.

"ברוך טנאך ומשארתיך". (כת. ה)

דקדוק נפלא מביא ה"כלי יקר"; שבברכות הקדים הכתוב "פרי בטנך" ל"טנאך ומשארתיך", ואילו להלן בקלות הקדים "טנאך ומשארתיך" ל"פרי בטנך ופרי אדמתך". הטעם לכך הוא, שהרי הסברא נותנת שלעולם יעשה הקב"ה נס נסתר מהר יותר ממה שיעשה נס נגלה.

והנה ברכת פרי הבטן ופרי האדמה הם בגדר של 'נס נסתר'; אבל "טנאך ומשארתיך" שהם פירות תלושים אשר הונחו כבר בכלי - שאם ירבו יהיה זה בגדר של 'נס נגלה'.

ולכן הקדים בברכה את הנס הנסתר. ואחר כך אומר הכתוב שלא זו בלבד, אלא יעשה אף נס נגלה.

אבל בקללה יהיה להיפך, שבתחילה יתמעטו ניסים הנסתרים ואחר כך הנגלים.

"ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך". (כח. ו)

בספר תהילים (קכ"א) אומר דוד המלך ע"ה: "ה' ישמור צאתך ובואך" - הקדים "צאתך" ל"בואך", ואילו משה רבינו הקדים כאן "בואך" ל"צאתך"?

חילוק נפלא מובא בספר "תהלה לדוד": בזמן משה עדיין ישראל לא נכנסו לארץ ישראל, אלא שידע משה שעתידים הם לצאת לגלות, ולפיכך אמר תחילה "ברוך אתה בבואך - לארץ ישראל, ואחר כך "ברוך אתה בצאתך" - שיברכך ה' בצאתם לגלות.

אולם בזמן דוד שהיו בני ישראל כבר בארץ ישראל, אלא שידע דוד שעתידים הם לצאת לגלות, לכן אמר תחילה "ה' ישמור צאתך" - כשתצאו מן הארץ ותלכו בגלות, ואחר כך "בואך" - כשתחזרו מן הגלות.

"והשיבך ה' מצרים באניות". (כח. טח)

מדוע דוקא באניות?

בטוב טעם ביאר מרן רבינו חיים קנייבסקי שליט"א על פי המובא במדרש איכה (ד. ט): פעם אחת באו שונאין (של ישראל) ושלחו אצל פרעה נכה כשהוא מפרש בים הגדול. רמז הקב"ה לשלדותיהן (של המצרים שטבעו בים) והיו שטין על פני המים. אמרו (המצרים שבספינות) אלו לאלו; מה טיבן של שלדות הללו? אמר להם אבותיהם של בני ישראל אלו, תחת אבותיכם עמדו והטביעו אותם במים.

אמרו; וכך עשו לאבותינו ואנחנו הולכים ומסייעין להם (לישראל)?

מיד חזרו (המצרים בספינות למצרים). הדא הוא דכתיב "הנה חיל פרעה היוצא להם לעזרה שב לארצו אל מצרים".

ומעתה יש לומר שזהו הקללה שנאמרה כאן, שהרי אפשר ליקחן למצרים גם שלא דרך הים, ומכל מקום יחסם ה' באניות בכדי שיתקיים בהם דבר זה שיפנו המצרים הבאים לסייע להם וישובו עם אניותיהם למצרים.

החיים זורמים כרגיל

ידידנו הג"ר גמליאל רבינוביץ שליט"א, מספר בספרו "טיב העבודה" על רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל, שהופיע באחד מימי אלול בחדר המתנה של 'בד"ץ' העדה החרדית, וישב והמתין שם כשעה שעתיים.

שאלוהו הנוכחים: מה מעשיך כאן? האם צריך אתה למסור עדות כלשהי, או שיש לך דין תורה?

אמר להם: באתי להתבונן איך נראה אדם לפני שדנים אותו.

נהנה עומדים כאן ממתנינים רבים. האחד מעשן בעצבנות. השני מסתובב מקיר לקיר ומשנן לעצמו שוב ושוב את הטענות שהוא עתיד לטעון בדין תורה. השלישי מורט שערות זקנו מרוב מתח, והרביעי אומר תהילים בדמעות ממש.

ובמה מדובר כאן בסך הכל? הרי לא דנים כאן דיני נפשות, וגם לא פוסקים ליתן דיני מלקות, אלא מדובר בסך הכל בכמה אלפי דולר לכאן ולכאן. ובכל זאת אנשים יוצאים לגמרי משלוותם!

לעומת זאת, אני מגיע כעת מהרחוב ביום מימי אלול, כשכולם עומדים בפני יום הדין של דיני נפשות! של חיים ומוות! ואף אחד לא עצבני ולא מורט שערות זקנו ולא משנן לעצמו שום טענות של סנגוריה, אלא החיים זורמים כרגיל והנושאים המדוברים לא נוגעים כלל ליום הדין הקרב ובא...

ולכן באתי לכאן להרגיש אורה של פחד לפני פסק הדין, ומזה ללמוד ק"ו לפחד הנדרש מאיתנו כעת בעמדינו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

כשהרופאים מודאגים

כיצד באמת ניתן להיכנס לאווירה הזו של יראה ואימה משעת המשפט?

הג"ר דוב יפה שליט"א, משגיח ישיבת כפר חסידים, היטיב להמחיש זאת השנה כאשר אדם עומד לפני ניתוח מסוכן - הוא לא תמיד מודע לסיון הגדול שעומד בפניו. אך כשהוא רואה שהרופאים והמומחים שמטפלים בו, הם מודאגים ממצבו, או אז מתחוויר גם לו חומרת המצב וסכנותיו...

כך לעניינינו; גם אם אין לנו תחושה טבעית של פחד הדין, עלינו להתבונן על הנהגת גדולי ישראל בכל הדורות. למרות שהם עבדו את ה' נאמנה במשך כל השנה, בכל זאת הם היו אחוזים באימה יתירה מחרדת הדין, וללמוד לעצמנו בקל וחומר - שהרי אנו יודעים את שפלות מצבינו - כמה צריכים אנו להיות מודאגים!

וכפי הנראה, הסיבה שאנו רחוקים מתחושה של פחד הדין, נובעת מכך שחסר לנו את המימד הנכון של החומר הנורא של החטא, לעומת גדולי ישראל, שידיעת חומר החטאים הביאה אותם ליראה גדולה מתוצאות החטא.

ועלינו לדעת כי הפחד והחשש עצמם הם יכולים לעמוד לנו לזכות. כפי שסיפר הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שבהיותו ברוסיה שני אנשים עמדו בדין על אותה העבירה בבית המשפט.

האחד ישב וכולו מלא פחד ודאגה במהלך שעת הדין - ולבסוף זיכהו.

לעומתו ישב חבירו לצידו כשהוא מסרק את שערותיו ומשתעשע בבגדיו וכו', וכל שעת הדין שליו הוא היה נראה שליו ורגוע - ודנו אותו מיד לתליה.

ולכך, היה מעורר רבי אליהו; צריך לפחות לפחד לפני יום הדין, וזה גופא יכול לעמוד לזכותנו בדין.

בגליון הקודם ציטטנו מאמרי חז"ל על החרדה והאימה שצריכה לעטוף כל יהודי מפני אימת הדין בראש השנה. ובאמת שכאשר אנו מתבוננים סביבנו, איננו חשים באווירה הזו שעליה מסופר בכתבי החסידים והיראים שתיארו את גודל האימה וההכנה שהיה בזמנים עברו לקראת ימי הדין.

מה הסיבה לכך? מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א, תימצת זאת במשפט אחד; השכלולים של העולם הזה - מונעים אימת הדין.

זוהי הסיבה שאנו קרירים, איננו מרגישים פחד מיום הדין, כיון שאנחנו בטוחים בעצמנו.

בזמנים שעברו, שהיה העולם הזה פחות מושכלל ונינוח, האדם לא היה כל כך קשור ותלוי במוצרי האלקטרוניקה של העולם הזה, והיה מרגיש בעצמו שהוא תלוי בחסדי ה'. על כן הא'לול' היה 'אלול', וראש השנה היה ראש השנה.

אבל ככל שהשכלול גובר ונעשה העולם הזה יותר קבוע, אזי אנחנו לא מרגישים עד כמה תלויים אנו ברחמי ה'.

אנו רואים אסונות רבים כל כך, בני אדם נופלים כזבובים, ברגע אחד היה ואיננו. אחרים מתייסרים בכמה מיני מחלות משונות ויסורים-ואף על פי כן אנו שקטים, מכיון שהשכלול של העולם הזה מטעה כל כך, עד שהאדם מרגיש את עצמו כ'קבוע'.

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

בשיחתו של מו"ר שליט"א (מוצאי שבת קודש פרשת חוקת. שנת תשס"ו) בנושא ההכנה של הבריאה לקראת הגאולה העתידה לבוא, הזכיר מעשה מופלא שהתרחש לא מכבר.

לפני שישה חודשים - ביתו של רבי חיים פינטו זצוק"ל הוצרך לשיפוץ, משום שהבית ישן קרוב למאתיים ועשרים שנה, הרבה בתים שמסביבו קרסו ויש סכנה להתקרב לבית, לכן גייסנו תורמים ומשהושג הכסף באנו בדברים עם קבלן מקומי.

לאחר מחשבה החלטנו, כי כדי להזיל את העלויות, נספק לקבלן את החומרים וגם לכך השגנו תורמים. הממונה על זה הינו יהודי בשם ר' אברהם כנפו יצ"ו. והנה במהלך השיפוץ הרגיש ר' אברהם כי חסרים חומרי בניה בצורה שמעוררת את התחושה כי יש כאן מעילה, הוא ניגש לקבלן ותבע להבין את התעלומה. הקבלן הכחיש מכל וכל, ועוד העמיד פנים כנפגע מפני שחושדים בו שהוא גנב.

תוך כדי חילופי הדברים ביניהם, אמר הקבלן כי הוא לא גנב ובפרט שזה בית של צדיקים, והוא מקבל על עצמו שאם ידו הייתה במעל הרי הוא מתחייב בנפשו...

והנה הפלא ופלא: באותו היום הוא הלך למסיבת רעים, במהלך המסיבה גבר כעסו של אחד המסובים על אותו קבלן והרגו נפש! ותהום כל העיר, כי כולם ראו עין בעין שהצדיק נקם ממנו את נקמתו.

מיד באו כל הפועלים והעוזרים בשיפוץ הבית, ונפלו לפני רגליו של ר' אברהם כנפו באומרם גם ידנו הייתה במעל, אך לא היה זה אלא בהוראת הקבלן, וכעת הם יראים לנפשם שגם בהם תיגע יד ה'.

סיפור זה התגלגל במשך כמה חודשים במרוקו, והגיע גם לאוזניו של מקומי אחר, הוא לא האמין בכל הסיפורים האלה ופער פיו לבלי חוק, יד ה' פגעה גם בו ופיו נעקם. במשך שבועיים הוא התרוצץ בבתי חולים, עד שיעצו לו מקורביו שילך ויבקש סליחה על שזלזל בכבוד הצדיק. והנה זה פלא, לאחר בקשת המחילה הוא שב להיות כאחד האדם!

זה מה שאמרו חז"ל: "גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם" - כוחם של הצדיקים הוא מכוח התורה הקדושה, וכן השפעתם סובבת אפילו על הדומם שמסביבם, ואפילו ביתו של הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א שהוא דומם, נתקדש כמו המחנות של המשכן, שהם נתקדשו ע"י מעשה מצווה, שנעשו בהם.